

בס"ד, ב' אייר, תש"פ
26 אפריל, 2020
בד' -384.שפ

לכבוד
הרה"ג דייני ישראל שליט"א
בכל אתר ואתר

שלום רב,

קבלת גט עם כפפות

בשו"ע (סי' קלט סעי' ד) נפסק שמי שזורק גט לחצרה של אשה הרי זו מגורשת. וכתב הרמ"א: "לכתחילה אין לגרש אפילו ליתן הגט לתוך חצירה או לתוך מלבושיה אלא תוך ידה ממש וידה תהא פתוחה מתחילת הניתנה עד סופה (מרדכי גיטין תל"ז, סמ"ק סי' קפ"ד, כל בו סי' ע"ו) כמו שנתבאר לעיל סימן קל"ח. ואפילו בדיעבד אין להתירה לעלמא עד שבא הגט לידה ממש... גם לא יהא שום דבר כגון טבעת בידה וכיוצא בזה בשעת קבלתו (הכל בו בסדר הגט)".

והוסיף הרמ"א בספר דרכי משה (ס"ס קל"ט) שהסיבה מדוע צריך להסיר כל מידה היא בגלל החשש שמא צר יהיה לה בידה והיא תקפוץ ידה משום זה, ולא משום קבלת הגט. בעל הכנה"ג בסדר הגט (ח"ו סע' א) כתב שהטעם הוא שלא יהא דבר חוצץ בין ידה ובין הגט, וכן בסדר הגט להרמ"י (אות רכא).

הב"ש (סע"ק כד ד"ה ואפילו בדיעבד) הביא בשם תשובת הריב"ש (סי' ר"ו) שאם נפל על בגדיה נחשב כנתן בידה, ומדייק מדבריו שגם אם עדיין לא נישאת יש להקל בדבר. גם הפתחי תשובה (סדר הגט רכא) מביא את דברי בעל גט מקושר שעניין החציצה אינו אלא חומרא בעלמא, כיוון שהיא קונה את הגט בהגבהה, וחציצה אינה מונעת קנין זה.

בנחלת צבי הוסיף: "שנהגו שלא לגרש ע"י נתינת הגט תוך ביתה או חצירה, ואפילו בתוך קלתה ומלבושיה. והטעם פירש רבינו יחיאל לפי שלפעמים מלבושיה שאולין ואולי הבעלים מקפידים על כך, וא"כ לא הוי גיטא כיון דלאו להכי אושלינהו". דבריו מובאים בט"ז, אלא שהקשה על דברי רבינו יחיאל שהרי בסי' קלט סע' י"ב נפסק: "השאל לה גט ונפל הגט על גג אחר שיש לו אצלו מגורשת כיון שאין דוורים קבועים בגג אינו מקפיד עליו, ויש מי שכתב שאפילו נפל הגט עם גג של כל אדם והיא יכולה לפשוט ידה וליטלו משם הרי זו מגורשת". משמע שכשאין קפידא לא חיישינן כלל, ואם כן מדוע במקרה וקבלה לתוך מלבושיה נאמר שהבעלים מקפידים, הרי יש כאן ודאי שאלה. ומתוך שהרמ"א קאי כדעה הראשונה שצריך הבעל להשאל את גטו.

יש לדון האם ראוי לתת גט כשכפפות על ידה.

בשו"ת אלף למגן (ח"ב סי' מד) כתב שהרמ"א כתב את דינו לכתחילה והיכא דאפשר, וכן כתב בשו"ת באר משה (סי' כזו אות ד) שאינה חייבת להסיר רטיה בעת קבלת הגט ואין בכך משום חציצה, דהעיקר שיהיה בידיה, וזה נקרא בידה.

ישנם עוד רבים הסוברים שדברי הרמ"א הם לכתחילה. שו"ת מהר"ש ענגיל (ח"ה סי' יד) שו"ת רבי שלמה איגר (חאה"ע סי' כא) ולכן יש שהכריעו שבשעת הדחק אם קשה לאשה להסיר את הטבעת מעל ידה אינה חייבת בזה, ראה שו"ת שמחה לאיש (להראש"ל מהר"י אלישר או"ח סי' ד) ובשו"ת יביע אומר (ח"ב אה"ע סי' טז) וראה שם שדן שבעת סידור הגט ראו שיד האישה המתגרשת חבושה ברטיה ותחבושת וכשבקשו ממנה להסירם מעל ידה ראו שיש לה צער בכך והתירו למסור הגט בלי הסרת הרטיה. וטעמו ראשית בגלל שהרטיה היתה רק על חלק מהיד, ולדעת רע"א בדרוש וחיודוש (קג ע"א) שכל שהוא מיעוט אף משום צערא מקרי אינו מקפיד. ומביא שם פוסקים נוספים דס"ל הכי. וטעם נוסף הוא הבין שדברי הרמ"א לחייב הסרת הטבעת אינו אלא מנהג. ראה גם שו"ת תבואות שמש (אהע"ז סי' קסט).

בימים אלו עת נאבקים אנו נגד נגיף הקורונה וחייבים להימנע ממגע בין אחד לשני ומערכת הבריאות מחייבת שימוש במסכה וכן יש לעטות כפפות המכסות את כל היד, אם כן הסוגיה שייכת לעניינינו לדברי בעל החלקת יואב (א אהע"ז סי' ג): "אך יש לחקור אם האישה מלובשת בבתי ידיים והבתי ידיים אינם שלה דרשות ליכא אי מהני גירושין" ובעיקר שחושש הוא לדעת הרמב"ן (פרשת משפטים עה"פ וגונב נפש) שמן התורה אינה מתגרשת רק ביד ממש. עיי"ש שחוקר שתי חקירות: ראשונה, האם נתינה לדבר אחר נחשב כידה "דאפשר שקנין יד הוא יד ממש לא שאר איברים וכדמשמע באלו נערות (לא ע"ב) דקנין ידו הוא מטעם דידו של אדם חשובה לו כד' על ד" והשניה האם נתינה לכפפה נחשב כחציצה. וראה שם מסקנתו כיוון שהגבהה מועילה בגט הגט כשר.

נתבאר שיש להתיר לקבל את הגט עם כפפות משתי סיבות. ראשית, לפי דעת הב"ש שהקל בענייניו של הרמ"א גם קודם שנשאת. שנית, מפני שזו עת סכנה וחמירא סכנתא מאיסורא. מה גם שבסיומו של דבר האישה מגביהה את הגט מיד עם קבלתו וקונה את הגט גם בהגבהה, הכפפות שעל ידה ודאי אינן מונעות קנין זה.

אלא שראוי להקפיד על כך שהכפפות תהינה שלה, לא של בעלה וגם לא של בית הדין, אז היא עושה שימוש בכפפה כבגד שלה ולא גרע מקבלת גט לתוך מלבושיה דמהני.

לפיכך, על הדיינים המסדרים גיטין בימים אלו לוודא כי האשה תקבל בקנין את הכפפה, שתהא בבעלותה קודם קבלת הגט.

בתפילה שיסיר ה' מעל עמו את נגע המגיפה ונזכה לישועת ה' כהרף עין במהרה.

דוד לאו

הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

העתק: הרב דוד מלכא הי"ו, מנהל בתי הדין
הרב מאיר כהנא הי"ו, אב"ד אשקלון ויו"ר נציגות הדיינים
המוזכרים הראשיים בבתי הדין